

Review of Graduate Nursing Thesis Related to Web-Based/Assisted Nursing Practice in Turkey: Systematic Review

Ezgi Yıldız^{1,a,*}, Şerife Karagözoğlu^{2,b}

¹Department of Nursing, School of Şuşehri Health, Sivas Cumhuriyet University, Sivas, Türkiye

²Department of Nursing, Faculty of Health Sciences, Sivas Cumhuriyet University, Sivas, Türkiye

*Corresponding author

Review

History

Received: 18/05/2024

Accepted: 14/10/2024

ABSTRACT

This study was conducted to examine postgraduate nursing theses regarding web-based/supported nursing practices in Turkey. This study was conducted between 01.12.2023-31.01.2024. In the research, between 2010 and 2023, theses published and accessible in our country's Council of Higher Education (YÖK) National Thesis Center, Nursing Departments, master's and doctoral theses were scanned. In this retrospective descriptive type literature review, the keywords "Web Based, Web Based Education, Web Supported, Web Supported Education" were used. When the theses were examined, it was determined that there were a total of 76 theses (19 master's degree; 57 doctoral) that met the research criteria. It was determined that 36.8% of the theses were made in the nursing department and 44.7% were made in 2020 and after, 75% were doctoral theses, 39.5% were patients in the sample group, and 44.7% were randomized controlled study type. In line with the findings obtained from our study in which we systematically examined postgraduate theses on nursing practices, it was determined that web-based/supported nursing practices are significantly effective in achieving the targeted care results. In this context, it is recommended to continue studies in different populations and with different programs in the theses examined.

Keywords: Nursing, Web-based nursing application, Web-supported nursing application

Türkiye'de Web Tabanlı/Destekli Hemşirelik Uygulaması ile İlgili Yapılmış Lisansüstü Hemşirelik Tezlerinin İncelenmesi: Sistemik Derleme

Süreç

Geliş: 18/05/2024

Kabul: 14/10/2024

Copyright

This work is licensed under Creative Commons Attribution 4.0 International License

Öz

Bu çalışma, Türkiye'de web tabanlı/destekli hemşirelik uygulamalarına yönelik lisansüstü hemşirelik tezlerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu çalışma, 01.12.2023-31.01.2024 tarihleri arasında yapılmıştır. Araştırmada, 2010-2023 yılları arasında, ülkemizin Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi'nde, Hemşirelik Anabilim Dallarında, yüksek lisans ve doktora türünde yayınlanmış ve ulaşıma izni olan tezlerin taraması yapılmıştır. Bu retrospektif tanımlayıcı tipte gerçekleştirilen literatür taramasında "Web Tabanlı, Web Tabanlı Eğitim, Web Destekli, Web Destekli Eğitim" anahtar kelimeleri kullanılmıştır. Tezler incelendiğinde araştırma kriterlerine uyan toplam 76 tez (19 yüksek lisans; 57 doktora) olduğu belirlenmiştir. Tezlerin %36,8'ini hemşirelik anabilim dalında ve %44,7'sinin 2020 yılı ve sonrası yapıldığı %75'inin doktora tezi, %39,5'inin örneklem grubunun hastalar, %44,7'sinin randomize kontrollü çalışma tipinde olduğu belirlenmiştir. Hemşirelik uygulamalarına yönelik lisansüstü tezlerini sistematik olarak incelediğimiz çalışmamızdan elde edilen bulgular doğrultusunda web tabanlı/destekli hemşirelik uygulamalarının hedeflenen bakım sonuçlarına ulaşmada önemli düzeyde etkili olduğu belirlenmiştir. Bu kapsamda incelenen tezlerde farklı popülasyonlarda ve farklı programlar ile çalışmaların devam edilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Web tabanlı hemşirelik uygulaması, Web destekli hemşirelik uygulaması

^a ezgiyildiz58@hotmail.com

^b <https://orcid.org/0000-0002-7261-0129>

^c serifekaragozogl@gmail.com

^d <https://orcid.org/0000-0002-9558-0786>

How to Cite: Yıldız E, Karagozogl S (2024) Review of Graduate Nursing Thesis Related to Web-Based/Assisted Nursing Practice In Turkey: Systematic Review, Journal of Health Sciences Institute, 9(3): ???-???

Giriş

Günümüzde sağlık hizmetlerinde değişimler meydana gelmekte, sağlık hizmeti sunumunda birçok faktör giderek ön plana çıkmakta, hastaların taburculuk süresi kısaltılmakta, hasta ve ailesinin kendi bakımı ile ilgili sorumlulukları artmakta, bu durum hasta ve ailesinin/yakınlarının gerekli eğitimi almalarını ve bu eğitimin düzenli, sürekli ve kaliteli/ nitelikli bir şekilde sürdürülmesini sağlamaktadır (Şenyuva ve Taşocak, 2007; Kırımlıoğlu, 2018). Hemşirenin eğitici ve danışmanlık rolü kapsamında yer alan sağlıklı/hasta birey eğitiminin önemi her geçen gün artmaktadır. Sağlığın korunması ve

geliştirilmesi kapsamındaki bilgi, tutum ve davranışlar da sağlık profesyonelleri ile birey arasında iki yönlü güçlü bir iletişim ve eğitim ile mümkün olabilmektedir (Özer ve ark., 2002; Crawford ve ark., 2018).

Sağlık eğitimi bireylerin kendi davranışlarını benimsemesi ile tedaviye uyumun, yaşam kalitesinin, bakım memnuniyetinin ve hem hastaların hem de hemşirelerin otonomilerinin artırılmasında, maliyetin, morbidite ve mortalitenin azaltılmasında, sağlık çalışanlarının bilgi ve beceri düzeylerinin artırılmasında büyük öneme sahiptir. Aynı zamanda hasta eğitimi bireyin

tanı ve tedavisini anlamasına, kendi bakımına aktif katılmasına, akut/kronik sağlık sorunlarıyla başa çıkmasına, hastalığı ile ilgili güçsüzlük duygusundan kurtulmasına, sağlığını yeniden kazanmasına, kısa sürede iyileşmesine, komplikasyonların önlenmesine ve evde bakımının sürdürülmesine yardım etmeyi amaçlayan planlı, organize öğrenme deneyimidir (Avşar ve Kaşıkçı, 2007; Şenyuva ve Taşocak, 2007; Öztürk ve ark., 2011; Kırımlıoğlu, 2018; Kaya, 2014; Jotterand ve ark. 2016; Ulupınar, 2016).

Sağlık eğitiminde yüz yüze kitapçık, broşür vb. gibi materyellerin kullanılmasının yanı sıra, bilişim teknolojilerinde meydana gelen ilerlemeler ile birlikte web tabanlı eğitim (WTE) yönteminin kullanımı artmıştır (Avcı ve Gün, 2021). Bir uzaktan eğitim yöntemi olan WTE, internet ve bilgisayar teknolojisinin olanaklarından yararlanılarak oluşturulmuş bir eğitim programı olarak tanımlanmaktadır (Fiş Erümit, 2013). Dijital teknolojinin gücü, evrensel sağlık kapsamına ulaşmak için kritik öneme sahiptir ve dijital teknolojiler sağlığın geliştirilmesi için önem arz eden gerekli araçlardır (Chatterjee ve ark., 2021). Son yıllarda WTE hemşirelik mesleğinde önemli yenilikçi yaklaşımlardan biri olarak kabul edilmektedir (Şahan ve Yıldız, 2020).

WTE'in sağladığı avantajların başında; birey/hasta merkezli olması, aynı anda birçok kişiye ulaşılabilmesi, iş yükü ve maliyetinin düşük olması, web sayfasına girerek eğitimin tekrarlanabilir olması, bilgilerin güncellenebilir olması, öğretim çeşitliliği sunması, aynı durumu yaşayan bireylerin sorunlarını, deneyimlerini paylaşabilecekleri sosyal destek ortamının oluşturulması, hastaların istedikleri zaman 7/24 e-mail ile danışmanlık alabilmesi, hasta ile sağlık profesyonelleri arasındaki iletişimin sürdürülmesi ve bireye kendi kontrolünü sunması sıralanabilir (Demir ve Gözüm, 2011; İnci ve Serçekuş, 2015; Avcı ve Gün, 2021). Tüm bu nedenlerle, sağlık eğitiminde WTE kullanımının artmaya devam edeceği öngörülmektedir (Bölüktaş ve ark., 2019). Bu bağlamda, WTE ile ilgili ulusal düzeyde lisansüstü tezlerin analiz edilmesinin de konunun derinliği ve yaygınlığı hakkında önemli bir bilgi girdisi sağlayacağı ve incelenen alanın Türkiye'deki genel görünümünü ortaya çıkaracağı düşünülmektedir. Literatürde, Türkiye'de web tabanlı/destekli hemşirelik uygulamalarına yönelik lisansüstü hemşirelik tezlerinin incelendiği bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Dolayısı ile, bu araştırmanın amacı, Türkiye'de web tabanlı/destekli hemşirelik uygulamalarına yönelik lisansüstü hemşirelik tezlerinin yayın yılı, türü, amaç, yöntem, elde edilen sonuçlar ile incelenmesidir.

Araştırma Soruları

1. Türkiye'de Web tabanlı/destekli hemşirelik uygulamalarına yönelik lisansüstü hemşirelik tezleri hangi yıllarda yayınlanmıştır?

2. Türkiye'de Web tabanlı/ destekli hemşirelik uygulamalarına yönelik lisansüstü hemşirelik tezlerinin türleri nelerdir?

3. Türkiye'de Web tabanlı/ destekli hemşirelik uygulamalarına yönelik lisansüstü hemşirelik tezleri hangi amaçlarla yapılmıştır?

4. Türkiye'de Web tabanlı/ destekli hemşirelik uygulamalarına yönelik lisansüstü hemşirelik tezlerinde hangi yöntemler kullanılmıştır?

5. Türkiye'de Web tabanlı/ destekli hemşirelik uygulamalarına yönelik lisansüstü hemşirelik tezlerinin genel sonuçları nelerdir?

Materyal ve Yöntem

Araştırmada, 2010-2023 yılları arasında, ülkemizin Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi'nde, Hemşirelik Anabilim Dallarında, yüksek lisans ve doktora türünde yayınlanmış ve ulaşıma izni olan tezlerin taraması yapılmıştır. Yıl aralığı geniş tutularak kriterlere uygun eski ve yeni yüksek lisans ve doktora tezleri çalışmaya dâhil edilmiştir. Bu retrospektif tanımlayıcı tipte gerçekleştirilen literatür taramasında "Web Tabanlı, Web Tabanlı Eğitim, Web Destekli, Web Destekli Eğitim" anahtar kelimeleri kullanılmıştır.

Bu sistematik derlemede, tezlerin belirlenmesi için iki araştırmacı tarafından 01/12/2023-31/01/2024 tarihleri arasında bağımsız olarak tarama yapılmıştır. Araştırma için belirlenen anahtar sözcüklerin taranması sonucu 2010-2023 yılları arasında Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik bölümünde konu ile ilgili yapılmış 76 tez (19 tez yüksek lisans; 57 tez doktora) belirlenmiştir. Tezler konu ve içerik bakımından incelendiğinde, dahil edilme kriterlerine uygun 76 tez olduğu belirlenmiş olup, 5 tez de (1 tane sınırlı erişim, 1 tane web tabanlı mobil uygulama, 2 tane web tabanlı anket uygulama, 1 tane Zoom üzerinden uygulama) araştırmaya dahil edilme ölçütlerine uymadığı için araştırma kapsamına dahil edilmemiştir.

Lisansüstü tezlerin bazı özelliklerine göre dağılımlarına Çizelge 1'de yer verilmiştir. Tezler yüksek lisans ve doktora tezleri olarak ayrıldıktan sonra tarih sıralamasıyla incelenmiş olup, Çizelge 2'de yüksek lisans, Çizelge 3'te ise doktora tez sonuçlarına yer verilmiştir. Verilerin analizinde tezlerin türü, yayın yılı, yazar adı-soyadı, anabilim dalı, amaç, yöntem ve elde edilen araştırma sonuçları özetlenmiştir.

Araştırmaya Dahil Edilme Ölçütleri

- Türkiye Cumhuriyeti YÖK Yayın Dokümantasyon Daire Başkanlığı tarafından

2010-2023 yılları süresince arşivlenen hemşirelik bölümünde yapılmış olmaları;

- Başlığında "Web Tabanlı, Web Tabanlı Eğitim, Web Destekli, Web Destekli Eğitim" kelimelerinin yer alması,

- Lisansüstü tez çalışması olması,
- Hemşirelik ve/veya hemşirelik ana bilim dalları tarafından yapılmış olması,

- Tezin erişime açık ve tam metne ulaşılabilir olması

- Tezin bir web sitesi üzerinden yürütülmesi.

Araştırmanın Etik Yönü

Çalışmada, incelenen lisansüstü tezlerin tümünün yazarları tarafından YÖK Ulusal Tez Merkezi veri girişi formu ile ulaşılabılır olmasının onaylanması nedeniyle Etik Kurul izni alınmamıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Çalışmamızda elde edilen veriler IBM SPSS Statistics v22.0 for Windows programında değerlendirilmiştir. Verilerin tanımlanmasında sayı ve yüzde değerleri kullanılmıştır. Elde edilen veriler çizelge olarak sunulmuştur.

Bulgular ve Tartışma

Yapılan bu sistematik incelemede, lisansüstü tezleri taranmış ve Türkiye’de web tabanlı/ destekli hemşirelik uygulaması kullanılarak yapılan lisansüstü tezlerinin %25’inin yüksek lisans, %75’inin doktora tezi olduğu belirlenmiştir. Yapılan tezler anabilim dalına göre incelendiğinde, %36,8’inin hemşirelik, %13,2’sinin doğum ve kadın hastalıkları hemşireliği, %13,2’sinin çocuk sağlığı ve hastalıkları hemşireliği, %10,5’inin halk sağlığı hemşireliği, %9,2’sinin iç hastalıkları hemşireliği, %7,9’unun hemşirelik esasları, %5,3’ünün cerrahi hastalıkları hemşireliği, %1,3’ünün de hemşirelik esasları ve yönetimi, ruh sağlığı ve hastalıkları hemşireliği ve hemşirelik eğitimi anabilim dallarını kapsadığı belirlenmiştir. (Çizelge 1).

Çizelge 1. Lisansüstü Tezlerin Bazı Özelliklerine Göre Dağılımları (n=76)

Table 1. Distribution of graduate theses according to some characteristics (n=76)

	n(%)
Tez tipi	
Yüksek lisans tezi	19(25.0)
Doktora tezi	57(75.0)
Araştırmanın yapıldığı yıl	
2010-2015 arası	10(13.2)
2016-2019 arası	32(42.1)
2020-2023 arası	34(44.7)
Araştırma tipi	
Randomize kontrollü çalışma	34(44.7)
Yarı deneysel çalışma	26(34.2)
Deneysel çalışma	14(18.4)
Tanımlayıcı çalışma	1(1.3)
Metadolojik çalışma	1(1.3)
Örneklem türü	
Hastalar	30(39.5)
Hemşireler	14(18.4)
Hemşirelik öğrencileri	13(17.1)
Sağlıklı bireyler	13(17.1)
Gebeler	6(7.9)

Yapılan tezler örneklem grubuna göre değerlendirildiğinde, %39,5’inin hastalarla, %18,4’ünün hemşirelerle, %17,1’inin hemşirelik öğrencileriyle, %17,1’inin sağlıklı bireylerle ve %7,9’unun da gebelerle yapıldığı görülmüştür (Çizelge 2.1, Çizelge 2.2, Çizelge 2.3).

Çizelge 2.1. İncelenen yüksek lisans tezlerinin yılı, yazar, anabilim dalı, yöntem ve sonuçlarına göre dağılımı

Table 2.1. Distribution of examined master's theses by year, author, department, method and results

Tez türü/ yılı/ yazar/ Anabilim dalı	Amaç	Yöntem*	Sonuç
Yüksek Lisans/ 2011/ Esra USLU/ Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliği	Hemşirelere hasta hemşire ilişkileri, iletişim teknikleri ve en sık karşılaştıkları iletişimi engelleyici hasta durumlarına müdahale konusunda bilgi sunan bir web sitesi geliştirmek, sitenin kullanılabilirliğini ve etkinliğini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma tanımlayıcı çalışmada tiptedir. Örneklemi klinisyen hemşireler oluşturmaktadır. Mevcut durumun ve gereksinimlerin belirlenmesi (n=202), kullanılabilirliğin değerlendirilmesi (n=10) ve etkinliğin değerlendirilmesi (n=110) aşamasında olmak üzere üç kez veri toplanmıştır.	Web sitesinin etkili bir şekilde kullanılabilir olduğu saptanmıştır.
Yüksek Lisans/ 2015/ Zeynep KARAKUŞ ER/ İç Hastalıkları Hemşireliği	Akciğer kanseri tanısı alan hastalarda web destekli hasta eğitiminin semptom yönetimine ve yaşam kalitesine etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma tek gruplu yarı deneysel tiptedir. Örneklemi akciğer kanseri tanısı alan hastalar oluşturmaktadır. (n=30)	Web tabanlı eğitimin hastaların yorgunluk, bulantı ve uykusuzluk semptomlarının yönetimine katkı sağladığı sonucuna varılmıştır.
Yüksek Lisans/ 2017/ Ahmet EROL/ Hemşirelik Esasları	Hemşirelik öğrencilerinin intramüsküler enjeksiyon uygulamasına ilişkin uygulanan web destekli öğretimin, öğrencilerin İM enjeksiyonu öğrenmelerine etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma ön test-son test karşılaştırmalı yarı deneysel tiptedir. Örneklemi hemşirelik öğrencileri oluşturmaktadır. Uygulama grubu (n=33) ve kontrol grubu (n=33)	Çalışmanın sonunda klasik sınıf içi eğitim ve demonstrasyon uygulamasına ek olarak öğrencilerin eğitim videoları kullanılarak web yoluyla desteklenmesinin, öğrencilerin İM enjeksiyon uygulama becerisini artırdığı belirlenmiştir.
Yüksek Lisans/ 2017/ Huri ÖZTÜRK/ Hemşirelik Esasları	Web destekli öğretimin hemşirelik öğrencilerinin ilaç dozu hesaplama becerileri üzerindeki etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma deneysel tiptedir. Örneklemi hemşirelik öğrencileri oluşturmaktadır. Uygulama grubu (n=50) ve kontrol grubu (n=45)	Web destekli öğretimin uygulama grubunda bulunan hemşirelik öğrencilerinin ilaç dozu hesaplama becerileri üzerindeki etkisinin anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 2.2. İncelenen yüksek lisans tezlerinin yılı, yazar, anabilim dalı, yöntem ve sonuçlarına göre dağılımı**Table 2.2.** Distribution of examined master's theses by year, author, department, method and results

Tez türü/ yılı/ yazar/ Anabilim dalı	Amaç	Yöntem*	Sonuç
Yüksek Lisans/ 2018/ Sevil MERCAN/ Hemşirelik	Web destekli öğretimin hemşirelerin ilaç uygulamalarına ilişkin bilgi düzeyine etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma ön test-son test karşılaştırmalı yarı deneysel tiptedir. Örneklemi klinisyen hemşireler oluşturmaktadır. (n=30)	Çalışmanın sonunda, ön test-son test karşılaştırdığında hemşirelerin ilaç uygulama ile ilaç dozu hesaplama bilgi puan ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmuştur.
Yüksek Lisans/ 2019/ Kübra GÜLİRMAK/ Hemşirelik	Web tabanlı uygulanan duygusal ihmal ve istismarı önleme ebeveyn eğitim programının duygusal istismar farkındalık düzeyine ve çocuk yetiştirme tutumuna etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma randomize kontrollü çalışmada tipindedir. Örneklemi ebeveynler oluşturmaktadır. Deneysel gruba (n=30) ve kontrol grubu (n=30)	Ebeveynlere uygulanan web tabanlı uzaktan eğitimin; ebeveynlerin duygusal istismar farkındalık düzeyinde ve çocuk yetiştirme tutumları üzerinde olumlu yönde bir etkisi olduğu sonucuna ulaşılmış olup, kontrol grubunda herhangi bir değişim saptanmamıştır.
Yüksek Lisans/ 2019/ Hatice GÜDÜL ÖZ/ Hemşirelik	Görme engelli bireylere yönelik hazırlanan web tabanlı cinsel sağlık eğitiminin kalitesi, içeriği ve kullanımını değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma metodolojik ve tanımlayıcı tiptedir. Örneklemi görme engelli bireyler oluşturmaktadır. (n=35)	Web sitesi görme engelli bireyler tarafından etkin ve sorunsuz kullanılmıştır. Web sayfasında en yararlı modüller cinsel sağlık ve haklar, insan vücudu ve gelişimi, kullanılan resim ve betimlemeler olarak bulunmuştur.
Yüksek Lisans/ 2019/ Seltap GÜLCÜ/ Hemşirelik	Web tabanlı hazırlanmış "diyabette egzersiz eğitimi" modülünün Tip 1 diyabetlilere uygulanabilirliğini test etmek ve bireylerin, bilgi düzeyi, diyabet yönetimi ve egzersize bakışları üzerine etkilerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma tek gruplu ön test son test karşılaştırmalı yarı deneysel ve prospektif çalışma tipindedir. Örneklemi Tip 1 DM'li 10-18 yaş arası çocuklar oluşturmaktadır. (n=61)	Eğitim sonrası Tip 1 diyabetli çocukların kararlı bir şekilde egzersiz yapmak istediği ve eğitim öncesi ve sonrası diyabette egzersiz ile ilgili bilgi düzeyinde anlamlı bir artış olduğu belirlenmiştir.
Yüksek Lisans/ 2019/ Sezgi KAPLAN/ Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği	Hemşirelik öğrencilerinin stoma bakımına yönelik bilgi ve becerilerinin web destekli öğretim ve akran eğitiminin etkisinin karşılaştırılması amacıyla yapılmıştır.	Araştırma yarı deneysel tiptedir. Örneklemi hemşirelik öğrencileri oluşturmaktadır. Web destekli eğitim grubu (n=33) ve akran eğitimi grubu (n=34)	Her iki grup için eğitim sonunda bilgi testi puan ortalamalarının anlamlı düzeyde arttığı gözlemlenmiştir. Grupların beceri puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark elde edilmemiştir.
Yüksek Lisans/ 2019/ Buket GENÇ ROLLAS/ Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği	Gebeliğin üçüncü trimestrinde olan annelere verilen web tabanlı bebek bakım eğitiminin doğum sonrası anne-bebek bağlanma düzeylerine etkisinin araştırılması amacıyla yapılmıştır.	Araştırma yarı deneysel tiptedir. Örneklemi gebe kadınlar oluşturmaktadır. Deneysel gruba (n=31) ve kontrol grubu (n=23)	Primipar gebelere verilen web tabanlı bebek bakımı eğitiminin maternal bağlanmaya etkili olduğu görülmüştür.
Yüksek Lisans/ 2021/ Ceren DİLEK MUMCU/ Hemşirelik	İnsülin kullanan Tip 2 diyabetli kadın bireylere verilen web tabanlı eğitimin öz bakım yönetimine ve aile desteğine olan etkisinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.	Araştırma deneysel tiptedir. Örneklemi Tip 2 diyabetli kadın bireyler oluşturmaktadır. Müdahale grubu (n=33) ve kontrol grubu (n=33)	Müdahale grubunda öz bakım yönetimi, insülin enjeksiyonunu düzenli olarak uygulama, kan şekeri ölçme, egzersiz, ara öğün alımı ve diyetle uyum değişkenlerinde anlamlı derecede olumlu artışlar olduğu belirlenmiştir.
Yüksek Lisans/ 2021/ Özlem Sultan DERNEK /Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği	Öğrenci hemşirelerin pediatri kliniklerinde enfeksiyondan korunmaya yönelik bilgi eksikliklerini gidermek ve web tabanlı enfeksiyondan korunma eğitimi programının etkinliğini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma ön test son test karşılaştırmalı yarı deneysel tiptedir. Örneklemi hemşirelik öğrencileri oluşturmaktadır. Girişim grubu (n=19) ve kontrol grubu (n=16)	Girişim grubunda öğrencilerin enfeksiyon korunma yöntemlerine ilişkin bilgi düzeyleri puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunurken, kontrol grubunda farklılık saptanmamıştır.
Yüksek Lisans/ 2022/ Mustafa DEMİR /Hemşirelik	Hemşirelik öğrencilerinin triyaj uygulaması ve karar verme becerilerinin geliştirilmesinde web tabanlı simülasyonun etkisinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.	Araştırma ön test son test karşılaştırmalı yarı deneysel tiptedir. Örneklemi hemşirelik öğrencileri oluşturmaktadır. Girişim grubu (n=89) ve kontrol grubu (n=80)	Hemşirelik öğrencilerinin klinik karar vermelerinin geliştirilmesinde web tabanlı simülasyonun sınırlı etkisinin olduğu belirlenirken, triyaj uygulamalarının geliştirilmesinde önemli etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çizelge 2.3. İncelenen yüksek lisans tezlerinin yılı, yazar, anabilim dalı, yöntem ve sonuçlarına göre dağılımı**Table 2.3.** Distribution of examined master's theses by year, author, department, method and results

Tez türü/ yılı/ yazar/ Anabilim dalı	Amaç	Yöntem*	Sonuç
Yüksek Lisans/ 2022/ Ece ÖZKARADIĞIN /Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği	Premenstrüel Sendromu (PMS) olan kız öğrencilerde web-tabanlı eğitimin, PMS semptomları ve yaşam kalitesi üzerine etkinliğinin değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.	Araştırma prospektif ve randomize kontrollü yarı deneysel çalışma tipindedir. Örneklemi hemşirelik öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma grubu (n=33) ve kontrol grubu (n=34)	Web-tabanlı eğitim sonrası çalışma grubundaki kız öğrencilerin; depresif duygulanım, anksiyete, yorgunluk, sinirlilik ve depresif düşünceler olmak üzere bazı semptomlarının kontrol grubuna göre anlamlı düzeyde azaldığı ancak ağrı, iştah değişimleri, uyku değişimleri ve şişkinlik semptomları açısından anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Sonuç olarak, web-tabanlı eğitimin PMS semptomlarını azaltarak yaşam kalitesinin artmasında etkili olduğu belirlenmiştir.
Yüksek Lisans/ 2022/ Semiha DÖNMEZ/ İç Hastalıkları Hemşireliği	Koroner arter hastalarına verilen web temelli eğitimin hastalığa uyuma ve öz bakım yönetimi üzerine olan etkisinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.	Araştırma randomize kontrollü çalışma tipindedir. Örneklemi koroner arter hastaları oluşturmaktadır. Web tabanlı eğitim grubu (n=26) ve Standart el kitabı eğitim grubu (n=27)	Web sayfası ve eğitim el kitabı kullanılarak verilen hasta eğitimi sonucunda eğitim el kitabı ile verilen eğitimin hastaların öz bakım yönetimini ve hastalık uyumunu arttırdığı sonucuna varılmıştır.
Yüksek Lisans/ 2022/ Güzin ÜNLÜ / Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği	Üniversite öğrencilerine verilen web tabanlı üreme sağlığı eğitiminin cinsel mitlere inanma durumu ve riskli davranışlar üzerine etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma randomize kontrollü çalışma tipindedir. Örneklemi üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Deneysel grubu (n=81) ve kontrol grubu (n=80)	ADDIE Modeli'ne temellendirilmiş web tabanlı üreme sağlığı eğitiminin cinsel mitleri azalttığı ve cinsel sağlık/üreme sağlığı riskli davranışları hakkındaki bilgi puanlarını artırmada etkili olduğu görülmüştür.
Yüksek Lisans/ 2022/ Minel YILDIRIM / Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği	Hemşirelik öğrencilerine pediatrik ilaç dozu hesaplama konusunda verilen web destekli öğretimin bilgi düzeyine etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma randomize kontrollü çalışma tipindedir. Örneklemi hemşirelik öğrencileri oluşturmaktadır. Müdahale grubu (n=42) ve kontrol grubu (n=42)	Uygulama sürecinde, müdahale grubundaki öğrencilerin son test puanları iki kat artarken, kontrol grubunda anlamlı bir artış görülmediği saptanmıştır.
Yüksek Lisans/ 2022/ Nihal TUNCER / Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği	Yenidoğanlarda web tabanlı bireyselleştirilmiş destekleyici gelişimsel bakım programının geliştirilmesi, içerik kalitesi ve kullanılabilirliğinin değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.	Araştırma metodolojik çalışma tipindedir. Yenidoğan yoğun bakım ünitelerinde çalışan hemşireler (n=40)	Yenidoğana yönelik geliştirilen bu web sayfasının içerik bilgi kalitesi, güvenilirlik ve kullanılabilirliğinin yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur.
Yüksek Lisans/ 2023/ Pınar UZUN/ Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği	Onkoloji hemşirelerine web tabanlı verilen kan ve kan ürünleri transfüzyonu, komplikasyonları ile izlemi eğitimi etkinliğinin değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.	Araştırma ön test son test karşılaştırmalı yarı deneysel tiptedir. Örneklemi onkoloji servis hemşireleri oluşturmaktadır. Girişim grubu (n=44), kontrol grubu (n=29)	Girişim-kontrol grubu arasında bilgi puan ortalaması açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunduğu, web temelli eğitim verilen hemşirelerin toplam bilgi puan ortalamalarını yükselttiği bulunmuştur.

*Araştırmanın tipi, örneklem grubu ve sayısı

Yapılan tezler yıllara göre analiz edildiğinde, %13,2'sinin 2010-2015 yılları arasında, %42,1'inin 2016-2019 yılları arasında, %44,7'sinin 2020-2023 yılları arasında yapıldığı saptanmıştır (Çizelge 3.1, Çizelge 3.2, Çizelge 3.3, Çizelge 3.4, Çizelge 3.5, Çizelge 3.6, Çizelge 3.7, Çizelge 3.8). Web tabanlı/destekli hemşirelik uygulamalarına yönelik tezlerin özellikle son beş yılda sayılarının arttığı dikkat çekmekte olup, son beş yılda yapılan tezler detaylı olarak değerlendirildiğinde ise, %14,5'inin 2023 yılında, %14,5'inin 2022 yılında, %11,8'inin 2021 yılında, %3,9'unun 2020 yılında ve %18,4'ünün 2019 yılında yapıldığı belirlenmiştir.

Hemşirelik alanında web tabanlı/ destekli hemşirelik uygulamaları ile ilgili yapılan 76 tez çalışmasının incelenmesinin ardından, ilk lisansüstü tez çalışmalarının 2010 yılında doktora tezi olarak Ünsal Avdal (2010) ve Çapık (2010) tarafından yapıldığı saptanmıştır. Lisansüstü tez çalışmalarının sayıları incelendiğinde ise yıllar içerisinde önemli düzeyde bir artış gösterdiği saptanmıştır. Yıllar içinde tezlerde hemşirelikte WTE ve çeşitli profesyonel destek programlarının kullanımındaki artışın önde gelen nedenlerinin başında; internet ve bilişim teknolojileri kullanımının yaygınlaşması ve tüm dünyayı

etkisi altına alarak bu yaygınlaşmayı hızlandıran Covid-19 pandemisinin geldiği söylenebilir. Nitekim çalışmamız kapsamında yer alan lisansüstü tezlerin %44,7'sinin Covid-19 pandemisinin yaşandığı 2020 yılı ve sonrasında yapıldığı görülmektedir. Ayrıca çalışmamızda incelenen tezlerin çoğunluğunun doktora tezi (%75) olduğu görülmektedir. Kuşkusuz bu bulgumuzda ülkemizde sağlık alanında yürütülmekte olan doktora programı hedeflerinin önemli bir payı olduğu söylenebilir. Öğrencilere bağımsız araştırma yapma, bilimsel olayları çeşitli açılardan analiz etme ve alanlarındaki bilgiyi ilerletmek için gerekli

adımları belirleme becerisini kazandırmayı amaçlayan doktora programları, genç araştırmacılara güncel bilimsel anlayışa katkıda bulunma şansı sunuyor (Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği, 2016). Bu kapsamda hemşirelik alanında yürütülen doktora tezlerinin de çağımızın gerektirdiği yenilikleri hayata geçirme çabasının ürünleri oldukları görülmekte olup, Covid-19 pandemisinin ivme kazandırdığı internet ve bilişim teknolojilerini sağlık bakım uygulamalarına entegre etme amacını taşıdığı söylenebilir.

Çizelge 3.1. İncelenen doktora tezlerinin yılı, yazar, anabilim dalı, yöntem ve sonuçlarına göre dağılımı

Table 3.1. Distribution of Doctoral Theses Examined by Year, Author, Department, Method and Results

Tez türü/ yılı/ yazar/ Anabilim dalı	Amaç	Yöntem*	Sonuç
Doktora / 2010/ Elif ÜNSAL AVDAL/ İç Hastalıkları Hemşireliği	Tip 2 diyabetli bireylere internet ortamında verilen diyabet eğitiminin A1c düzeyi ve sağlık kontrollerine gelme davranışı üzerine etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma randomize kontrollü çalışma tipindedir. Örneklemi Tip 2 diyabetli bireyler oluşturmaktadır. Deney (n=61) ve kontrol (n=61) grubu	Deney grubu için zamana bağlı A1c değerinde anlamlı bir düşüş görülürken, sağlık kontrolüne gelme davranışının da artış gösterdiği bulunmuştur.
Doktora / 2010/ Cantürk ÇAPIK/ Halk Sağlığı Hemşireliği	Web destekli eğitim ve danışmanlığın prostat kanseri taramalarına ilişkin sağlık inancı, bilgi düzeyi ve taramalara katılma etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma tek gruplu ön test son test karşılaştırmalı yarı deneysel tiptedir. Örneklemi 40 yaş üzeri erkek bireyler oluşturmaktadır. (n=75)	Yapılan girişimler prostat kanseri ve taramalarına ilişkin duyarlılık algısını artırırken, engel algısını azaltmıştır. Ancak, girişimler, ciddiye, motivasyon ve yarar algısı bileşenlerinde ve prostat kanseri taramalarına ilişkin bilgi düzeyinde değişim sağlamamıştır.
Doktora / 2011/ Arzu AKDEMİR/ Hemşirelik	Hemşirelik öğrencilerine temel hemşirelik becerilerine ilişkin demonstrasyon yöntemine ilaveten uygulanan web tabanlı öğrenmenin, öğrencinin temel hemşirelik beceri düzeyi üzerine etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma ön test son test karşılaştırmalı yarı deneysel tiptedir. Örneklemi hemşirelik öğrencileri oluşturmaktadır. Deney (n=60) ve kontrol (n=60) grubu	Demonstrasyon yöntemine ek olarak uygulanan web tabanlı eğitimin hemşirelik öğrencilerinin beceri eğitimini olumlu yönde etkilediğini göstermiştir.
Doktora / 2013 / Arzu KARABAĞ Aydın/ Hemşirelik Esasları	Web tabanlı öğretimin hemşirelik öğrencilerinin aritmetik ve ilaç dozu hesaplama becerilerine etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma ön test ve son test karşılaştırmalı tek gruplu yarı deneysel tiptedir. Örneklemi hemşirelik öğrencileri oluşturmaktadır. (n=63)	Web tabanlı öğretim sonrası ilaç doz hesaplama beceri testi puan ortalamasının yükseldiği bulunmuştur. Bununla birlikte web tabanlı öğretim öncesi ve sonrası hem aritmetik hem de ilaç doz hesaplama beceri puan ortalaması arasında anlamlı farklılık saptanmıştır.
Doktora / 2013 / Deniz ÖZTÜRK/ Hemşirelik Esasları	Öğrencilerin mesane kateterizasyonunu öğrenmelerinde web destekli öğretimin etkisini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma deneysel tiptedir. Örneklemi hemşirelik öğrencileri oluşturmaktadır. Deney (n=59) ve kontrol (n=52) grubu	Deney grubu öğrencilerinin mesane kateterizasyonunu bilgi ve beceri puan ortalamalarının kontrol grubu öğrencilerinin puan ortalamalarından daha yüksek olduğu saptanmıştır.
Doktora / 2014 / Hatice Serap TAŞDEMİR KOÇAK/ Halk Sağlığı Hemşireliği	İlkokullarda çalışan Tip 2 diyabet riski olan sınıf öğretmenlerine verilen web tabanlı ve bireysel eğitimin diyabet riskini önlemeye etkisi ve maliyeti etkinliğini belirlemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma randomize kontrollü çalışma tipindedir. Örneklemi sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Web tabanlı eğitim grubu (n=27) ve bireysel eğitim grubu (n=26)	Her iki eğitim yönteminin de Tip 2 diyabet riskini önlemede etkin, ancak web tabanlı eğitimin maliyetinin daha etkin olduğu belirlenmiştir.
Doktora / 2015/ Tuğba YARDIMCI/ İç Hastalıkları Hemşireliği	İmplant edilebilen kardiyoverter defibrilatörlü (ICD) hastalara uygulanan web tabanlı eğitimin çok anksiyete düzeyine ve yaşam kalitesine etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma metodolojik ve randomize kontrollü çalışma tipindedir. Örneklemi ICD hastaları oluşturmaktadır. Girişim grubu (n=39) ve kontrol grubu (n=37)	Girişim sonrasında bireylerin çok anksiyete düzeylerinde anlamlı bir azalma, yaşam kalitesi ölçeğinin birçok alt boyutunda ise istatistiksel olarak anlamlı biçimde yükselme olmuştur. Bu nedenle ICD hastaları için uygulanan web tabanlı girişimlerin alternatif bir yöntem olarak kullanılabilirliği sonucuna varılmıştır.

Çizelge 3.2. İncelenen doktora tezlerinin yılı, yazar, anabilim dalı, yöntem ve sonuçlarına göre dağılımı**Table 3.2.** Distribution of Doctoral Theses Examined by Year, Author, Department, Method and Results

Tez türü/ yılı/ yazar/ Anabilim dalı	Amaç	Yöntem*	Sonuç
Doktora / 2015 / Sabahat COŞKUN/ Halk Sağlığı Hemşireliği	Adölesanların sağlıklı yaşam biçimine yönelik uygulanan sağlık eğitimi ve danışmanlık programının etkinliğinin değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.	Araştırma randomize kontrollü çalışma tipindedir. Örneklemi adölesanlar oluşturmaktadır. Müdahale grubu (n=132) ve kontrol grubu (n=120)	Gruplar arası karşılaştırmada müdahale sonrasında adölesan yaşam biçimi ölçeği, sağlık sorumluluğu, beslenme, kişiler arası ilişkiler, spiritüel sağlık, e-sağlık okuryazarlığı ve bilgi düzeyi farkının müdahale grubunda kontrol grubuna göre istatistiksel olarak anlamlı derecede arttığı saptanırken, fiziksel aktivite, pozitif yaşam bakışı ve stres yönetimi farkının müdahale grubunda kontrol grubuna göre daha fazla arttığı ancak istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir.
Doktora / 2016/ Saadet ÇÖMEZ/ Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği	Meme kanseri olan kadınlar ve eşlerinin deneyimlerinin belirlenmesi ve Roy Uyum Modeli'ne göre yapılandırılmış web tabanlı eğitimin yaşam kalitesi ve eş uyumuna etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma karma araştırma (nitel ve yarı deneysel) tipindedir. Örneklemi meme kanseri olan kadınlar ve eşleri oluşturmaktadır. Girişim grubu (n=41) ve kontrol grubu (n=42)	Web tabanlı eğitim alan girişim grubunun yaşam kalitesi ve çift uyum puan ortalamalarının kontrol grubuna göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur.
Doktora / 2016/ Dijle AYAR/ Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği	Web tabanlı diyabet eğitiminin, Tip 1 Diabetes Mellituslu adölesanların metabolik kontrolü, öz yeterliliği ve yaşam kalitesi üzerine etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma deneysel tiptedir. Örneklemi Tip 1 Diabetes Mellitus tanı adölesanlar oluşturmaktadır. Girişim grubu (n=30) ve kontrol grubu (n=32)	Girişim ve kontrol grubunda yer alan adölesanların HbA1c puan ortalamaları arasındaki farkın klinik olarak anlamlı olduğu saptanmıştır. Girişim grubunun öz yeterlilik, yaşam kalitesi puan ortalamalarının kontrol grubuna göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur.
Doktora / 2017/ Nihan TÜRKÖĞLU/ Halk Sağlığı Hemşireliği	Hipertansiyon hastalarına verilen web tabanlı ve yüz yüze eğitimin öz-etkililik ve sağlık okuryazarlığına etkisinin karşılaştırılması amacıyla yapılmıştır.	Araştırma yarı deneysel tiptedir. Örneklemi hipertansiyon tanı hastalar oluşturmaktadır. Yüz yüze eğitim grubu (n=66) Web tabanlı eğitim grubu (n=70)	Hipertansiyon hastalarına verilen web tabanlı ve yüz yüze eğitimin sağlık okuryazarlığı ve öz-etkililik düzeyleri üzerinde pozitif yönde etkisi olduğu belirlenmiş; ancak iki eğitim yöntemi arasında herhangi bir farklılık bulunmamıştır.
Doktora / 2017/ Özlem DOĞU/ Hemşirelik Esasları	Miyokard Enfarktüs (MI) geçiren bireylere web tabanlı uzaktan eğitim ve danışmanlığın, bireyin tedavisine uyumu ve belirlenen bazı parametreler ile fonksiyonel, iyilik durumuna etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma deneysel tiptedir. Örneklemi akut MI geçiren bireyler oluşturmaktadır. Deney grubu (n=30) ve kontrol grubu (n=30)	MI geçirmiş bireylere yönelik hazırlanmış web tabanlı uzaktan eğitim ve danışmanlığın, bireylerin tedaviye uyumu ve iyilik durumunu olumlu yönde etkilediği, Miyokard Enfarktüsü Boyutsal Değerlendirme Ölçeği puan ortalamalarında gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir.
Doktora / 2017/ Kübra YILMAZ ŞENYÜZ/ Hemşirelik	Web tabanlı eğitim ile verilen multimodal analjezide hemşirelik yaklaşımı eğitiminin, öğrencinin bilgi ve uygulama becerisine etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma randomize kontrollü çalışma tipindedir. Örneklemi hemşirelik öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma grubu (n=34) ve kontrol grubu (n=35)	Sınıf içi yüz yüze eğitime ek olarak verilen web tabanlı öğrenimin öğrencilerin ağrıya yönelik hemşirelik becerileri kazandırmada etkili olduğu saptanmıştır.
Doktora / 2017/ Hülya KANKAYA/ İç Hastalıkları Hemşireliği	Web tabanlı eğitim ve danışmanlığın Sistemik Lupus Eritematozus (SLE)'li hastaların bakım sonuçlarına etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma randomize kontrollü çalışma tipindedir. Örneklemi SLE'li hastalar oluşturmaktadır. Uygulama grubu (n=40) ve kontrol grubu (n=40)	SLE'li hastalara verilen web tabanlı eğitim ve danışmanlığın, hastaların özyeterlik algısı, yorgunluk, kronik hastalık bakımından memnuniyet, hastalık aktivitesi ve yaşam kalitesinin bazı alanlarına olumlu etkisinin olduğu saptanmıştır.
Doktora / 2017/ İlkur BEKTAŞ/ Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği	Pediyatri hemşireliği intörnlerine verilen web tabanlı öğretimin pediatri hemşireliği intörnlerinin klinik karar verme becerilerinde özgüven ve anksiyetelerine etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma ön test son test karşılaştırmalı yarı deneysel tiptedir. Örneklemi hemşirelik intörn öğrencileri oluşturmaktadır. Girişim grubu (n=31) ve kontrol grubu (n=32)	Web destekli eğitim programının hemşirelik öğrencilerinin klinik karar vermede özgüven düzeyini yükseltmede ve anksiyete düzeylerini düşürmede etkili olduğu saptanmıştır.
Doktora / 2017/ Berna Nilgün ÖZGÜR SOY URAN/ İç Hastalıkları Hemşireliği	İnflamatuvar barsak hastalığı (İBH) olan bireylerde web tabanlı eğitimin hastalık aktivitesine, semptom yönetimine ve yaşam kalitesine etkisinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.	Araştırma randomize kontrollü çalışma tipindedir. Örneklemi inflamatuvar barsak hastalığı (İBH) olan bireyler oluşturmaktadır. Web tabanlı eğitim grubu (n=30) ve standart eğitim grubu (n=30)	Web tabanlı İBH eğitim programının hastalık aktivitesini, semptom yönetimini ve yaşam kalitesini etkilemek açısından standart eğitimden farklı olmadığı belirlenmiştir.

Çizelge 3.3. İncelenen doktora tezlerinin yılı, yazar, anabilim dalı, yöntem ve sonuçlarına göre dağılımı**Table 3.3.** Distribution of Doctoral Theses Examined by Year, Author, Department, Method and Results

Tez türü/ yılı/ yazar/ Anabilim dalı	Amaç	Yöntem*	Sonuç
Doktora / 2018/ Beste ÖZGÜVEN / ÖZTORNACI / Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği	Çocuk hemşirelerinin yüksek riskli ilaç uygulamaları sırasında, standardizasyonun sağlanması ve ilaç hatalarını önleme stratejisi olarak "Web Tabanlı Çift Göz Kontrol Programı (ÇGKP)" nın etkisinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.	Tek gruplu ön test son test karşılaştırmalı yarı deneysel Pediatri hemşireleri (n=24) Girişim öncesi ilaç (n=532) ve girişim sonrası ilaç (n=538)	Web Tabanlı Çift Göz Kontrol Programının kullanılması ile hemşirelerin ilaç uygulama hata oranlarında azalma olduğu görülmüştür.
Doktora / 2018/ Elif ATEŞ / Hemşirelik	Omurilik hasarlı bireylere verilen web tabanlı eğitimin komplikasyon kontrolüne ve bireylerin yaşam kalitesine etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma ön test son test karşılaştırmalı yarı deneysel tiptedir. Örneklemi omurilik hasarlı bireyler oluşturmaktadır. Deney grubu (n=31) ve kontrol grubu (n=31)	Deney ve kontrol grubunda, ilk ve son değerlendirme testi karşılaştırmasında yaralanmadan sonra, yaşam kalitesi ölçeği alt boyut puanları açısından fark saptanmaz iken, cinsel hayatta güçlük yaşama oranında görülen artışlar istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Bu sonuçlar omurilik hasarlı bireylerde hastalık komplikasyonlarının kontrolünde, web tabanlı eğitimle birlikte telefonla izlemin etkin olduğunu göstermiştir.
Doktora / 2018/ Sema İÇEL / Hemşirelik	Web tabanlı Watson İnsan Bakım Kuramı kullanılarak verilen diyabet eğitiminin T1 diyabet tanılı adolesanların HbA1c, depresyon düzeyleri ve yaşam kalitelerine olan etkisinin analiz edilmesi amacıyla yapılmıştır.	Araştırma randomize kontrollü çalışma tipindedir. Örneklemi T1 diyabet tanılı adolesanlar oluşturmaktadır. Deney grubu (n=15) ve kontrol grubu (n=15)	Deney grubu adolesanlarda eğitim öncesinde ve sonrasında depresyon düzeyinde anlamlı düşme, yaşam kalitesinde anlamlı yükselme ve HbA1c düzeylerinde ise olumlu yönde anlamlı değişiklik olduğu görülmüştür. Deney grubu adolesanların hazırlanan web sayfasını genel olarak yararlı, etkin ve güvenilir bulduğu tespit edilmiştir.
Doktora / 2018/ Şahika ŞİMŞEK / ÇETİNKAYA / Doğum-Kadın Hastalıkları Hemşireliği	Gestasyonel diyabetli kadınlara diyabet yönetimine ilişkin hemşire tarafından verilen web tabanlı danışmanlık hizmetinin etkinliğini belirlemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma randomize kontrollü çalışma tipindedir. Örneklemi gestasyonel diyabetli kadınlar oluşturmaktadır. Müdahale grubu (n=23) ve kontrol grubu (n=22)	Müdahale grubunda yer alan kadınların kontrol grubuyla karşılaştırıldığında gestasyonel diyabet bilgi puanları, fiziksel aktivite yapma durumları, diyetisyenin verdiği diyet uyma durumları istatistiksel açıdan yüksek bulunmuştur. Müdahale grubunda yer alan kadınlarda perinatal sonuçlar değerlendirildiğinde; kadınların gebelik sürecinde hipoglisemi, hiperglisemi, vajinal mantar enfeksiyonu, hidroamniyos, GDM'nin kendine bebeğine zarar vermesine yönelik korku ve makrozomik bebek doğurma oranlarının kontrol grubuna göre istatistiksel açıdan daha az olduğu saptanmıştır. Araştırmanın sonucunda hemşire tarafından verilen web tabanlı danışmanlık hizmetinin kadınlarda diyabet yönetimi ve öz bakım yeterliliklerini geliştirmede etkili olduğu belirlenmiştir.
Doktora / 2018/ Pelin YURTSEVER / GÖK / Hemşirelik	Prematüre bebek bakıma yönelik hazırlanan web tabanlı ve bireysel eğitim programının annelerin öz güven gücüne etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma deneysel tiptedir. Örneklemi prematüre bebeği olan anneler oluşturmaktadır. Web tabanlı eğitim grubu (n=55) ve bireysel eğitim grubu (n=54)	Web tabanlı eğitim alan annelerin öz güven puanlarının eğitim öncesine göre istatistiksel olarak anlamlı derecede arttığı görülmüştür.
Doktora / 2018/ Şerife TUTAR / GÜVEN / Hemşirelik	Epilepsi hastalığı olan ergen ve ebeveynlerine yönelik web tabanlı epilepsi eğitim programı (WEEP) geliştirilmesi ve WEEP' in etkinliğinin değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.	Araştırma randomize kontrollü çalışma tipindedir. Örneklemi epilepsi hastalığı olan ergen ve ebeveynleri oluşturmaktadır. Girişim grubu (35 ergen, 37 ebeveyn) ve kontrol grubu (34 ergen, 34 ebeveyn)	WEEP sonrası girişim grubundaki ergenlerin kontrol grubundaki ergenlere göre bilgi, nöbet öz-yeterlilik, tutum ve e-sağlık okuryazarlığı puan ortalamalarının arttığı belirlenmiştir. Girişim grubunda yer alan ebeveynlerin ise kontrol grubunda yer alan ebeveynlere göre bilgi, kaygı, öz yönetim ve e-sağlık okuryazarlığı ölçek puanlarında artış olduğu, bu artışın istatistiksel olarak anlamlılık gösterdiği belirlenmiştir. WEEP'in, epilepsi hastalığı olan ergenler ve ebeveynlerinde bilgi, tutum, öz yeterlilik, e-sağlık okuryazarlığının geliştirilmesinde yararlı, kullanışlı ve güvenilir bir eğitim sitesi olduğu belirlenmiştir.
Doktora / 2018/ Nurten TERKEŞ / Hemşirelik	Web tabanlı eğitim programı geliştirilmesi ve programın diyabet yönetimine etkisinin değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.	Araştırma randomize kontrollü çalışma tipindedir. Örneklemi Tip 2 diyabet tanısı alan bireyler oluşturmaktadır. Girişim grubu (n=44) ve kontrol grubu (n=45)	Web tabanlı eğitim, üç aylık dönemde girişim grubundaki bireylerin metabolik kontrol değişkenlerini, özbakım, öz etkililik, ve yaşam kalitesi puan ortalamalarını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde arttırmıştır.

Çizelge 3.4. İncelenen doktora tezlerinin yılı, yazar, anabilim dalı, yöntem ve sonuçlarına göre dağılımı**Table 3.4.** Distribution of Doctoral Theses Examined by Year, Author, Department, Method and Results

Tez türü/ yılı/ yazar/ Anabilim dalı	Amaç	Yöntem*	Sonuç
Doktora /2019/ Fadime KIRLEK / Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği	Web tabanlı video model yöntemine dayalı eğitim yönteminin Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği beceri uygulamalarına, öğrencilerin memnuniyet düzeylerine ve öğrencilerin beceri uygulaması öncesinde ve sonrasında anksiyete düzeylerine etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma ön test son test karşılaştırmalı yarı deneysel tiptedir. Örneklemi hemşirelik öğrencileri oluşturmaktadır. Web Tabanlı Video Model Yöntemine Dayalı Eğitim (Girişim) grubu (n=40) ve Demonstrasyon (Kontrol) grubu (n=40)	Web tabanlı video model yöntemine dayalı eğitim yöntemi hemşirelik öğrencilerinin gebe ve lohusa muayenesi klinik becerileri öğrenme ve uygulamalarını olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir.
Doktora /2019/ Bahise AYDIN / Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği	Hemşirelik öğrencilerine verilen web tabanlı çocuklarda ağrı yönetimi eğitim programının etkinliğini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma ön test son test karşılaştırmalı yarı deneysel tiptedir. Örneklemi hemşirelik öğrencileri oluşturmaktadır. Girişim grubu (n=45) ve kontrol grubu (n=39)	Girişim grubunun pediatrik ağrı yönetimi bilgi düzeyi, "farkındalık", "fizyopatoloji" ve "kontrol" alt boyutlarına yönelik bilgi puanlarının, kontrol grubunun bilgi puanlarından anlamlı şekilde daha yüksek olduğu, hemşirelik öğrencilerine verilen web tabanlı çocuklarda ağrı yönetimi eğitiminin öğrencilerin bilgi puanlarının yükselmesinde etkili olduğu saptanmıştır.
Doktora /2019/ Gülden BASIT / Hemşirelik Esasları ve Yönetimi Bütünleşik Doktora Programı	Web tabanlı olarak gerçekleştirilen hemşirelik süreci öğretiminin, son sınıf hemşirelik öğrencilerinin bakım planı hazırlama becerisi üzerine etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma ön test son test karşılaştırmalı yarı deneysel tiptedir. Örneklemi hemşirelik öğrencileri oluşturmaktadır. Müdahale grubu (n=64) ve kontrol grubu (n=67)	Müdahale grubundaki öğrencilerin web tabanlı öğretimden sonra daha fazla sayıda hemşirelik girişimi planladığı ve hemşirelik bakım planını genel olarak daha iyi hazırlayabildiği saptanmıştır. Müdahale grubundaki öğrencilerin bakım planı hazırlama, hemşirelik sürecini her türlü vakaya uygulama, veri toplama, tanıları ayırt etme, girişimleri önceliklendirme ve bu girişimleri hastaya göre bireyselleştirme, bakımı hasta gereksinimlerine göre yönlendirme, hemşirelik çıktılarını değerlendirme ve bakım planını uygun şekilde yazıya dökmeye bakımından kendilerini yeterli hissettikleri saptanmıştır.
Doktora /2019/ Filiz SELEN/ Hemşirelik	Tip 2 diyabet tanılı bireylerde, web tabanlı tip 2 diyabet eğitiminin diyabet öz yönetimi üzerine etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma deneysel tiptedir. Örneklemi Tip 2 diyabet tanılı bireyler oluşturmaktadır. Müdahale grubu (n=38) ve kontrol grubu (n=37)	Web tabanlı eğitim ve izlem çalışmalarının Tip 2 diyabet tanılı bireylerin diyabet öz yönetim becerisinin artırılmasında, HbA1c değerlerinin düşürülmesinde etkin olduğunu göstermiştir.
Doktora /2019/ Gülşay AKMAN / Hemşirelik	Meme kanseri olan kadınlara uygulanan web tabanlı alopesi eğitim programının beden imajına, benlik saygısına, yaşam kalitesine ve iyilik durumuna etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma randomize kontrollü çalışma tipindedir. Örneklemi meme kanserli kadınlar oluşturmaktadır. Girişim grubu (n=34) ve kontrol grubu (n=34)	Web tabanlı alopesi eğitim programının meme kanseri olan kadınların kemoterapiye bağlı alopesiye yönelik uygulamalarını, beden imajını, yaşam kalitesini ve iyilik durumunu arttırdığı, fakat benlik saygısına etkisinin önemli olmadığı belirlenmiştir.
Doktora /2019/ Hacer ÖZKUL ÖZER/ Hemşirelikte Eğitim	Kolostomi ve ileostomi açılan hastalara yönelik web tabanlı hasta eğitim programı geliştirmek, uygulamak ve bu eğitimin hastaların yaşam kalitesine etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma deneysel tiptedir. Örneklemi kolostomi ve ileostomi açılan hastalar oluşturmaktadır. Deney grubu (n=35) ve kontrol grubu (n=35)	Web tabanlı kolostomili ve ileostomili eğitim programı hastaların yaşam kalitesini ve stoma bakımına ilişkin bilgi düzeylerini olumlu yönde artırmış, fakat stomayla ilgili komplikasyonların önlenmesinde etkisi olmadığı saptanmıştır.
Doktora /2019/ Göknil BOYRAZ / Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği	Yenidoğan Palyatif Bakım Tutum Ölçeğinin Türkçe geçerlik ve güvenilirliğini test etmek, yenidoğan hemşirelerine verilen web tabanlı palyatif bakım eğitiminin etkinliğini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma metodolojik ve ön test-son test karşılaştırmalı tek gruplu yarı deneysel tiptedir. Örneklemi yenidoğan yoğun bakım ünitelerinde çalışan hemşireler oluşturmaktadır. (n=114)	Web tabanlı olarak sunulan yenidoğan palyatif bakım eğitiminin; yenidoğan ünitesinde çalışan hemşirelerin palyatif bakıma yönelik tutumlarını olumlu etkilediği ve bilgi düzeylerini arttırmada etkili olduğu bulunmuştur.
Doktora /2019/ Emine İLASLAN / Hemşirelik	Web tabanlı eğitimin ve telefonla izlemin kalp yetersizliği olan hastaların semptom yönetimine ve yaşam kalitesine etkisinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.	Araştırma deneysel tiptedir. Örneklemi kalp yetersizliği olan hastalar oluşturmaktadır. Girişim grubu (n=32) ve kontrol grubu (n=32)	Çalışmada web tabanlı eğitimin ve telefonla izlemin hastaların yaşam kalitesini arttırdığı, semptom yükünü ve hastaneye tekrarlı yatışları azalttığı, bel çevresi ve sistolik kan basıncını olumlu yönde etkilediği sonucuna varılmıştır. Bu doğrultuda web tabanlı eğitim ve telefonla izlemin, kalp yetersizliği olan hastaların taburculuk sonrası izleminde uygun bir yöntem olarak kullanılabilir olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 3.5. İncelenen doktora tezlerinin yılı, yazar, anabilim dalı, yöntem ve sonuçlarına göre dağılımı**Table 3.5.** Distribution of Doctoral Theses Examined by Year, Author, Department, Method and Results

Tez türü/ yılı/ yazar/ Anabilim dalı	Amaç	Yöntem*	Sonuç
Doktora / 2019/ Aslı KARAKUŞ SELÇUK/ Hemşirelik	Manisa merkezinde kadın öğretmenlere serviks kanseri risk faktörleri ve önlenmesine yönelik verilen web tabanlı eğitimin Pap smear yaptırma davranışlarına etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma longitudinal çalışma tipindedir. Örneklemi kadın öğretmenler oluşturmaktadır. Girişim grubu (n=678) ve kontrol grubu (n=612)	Web tabanlı eğitimin öğretmenlerde Pap smear testi yaptırma davranışı üzerinde etkili olduğu, Pap smear testini eğitimden üç ay sonra daha fazla yaptırdıkları saptanmıştır.
Doktora / 2020/ Pelin ÇELİK/ İç Hastalıkları Hemşireliği	Web tabanlı eğitimin hemşirelerin sedasyon yönetimi hakkındaki bilgi ve uygulamalarına etkisini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma ön test-son test kontrollü yarı deneysel tiptedir. Örneklemi yoğun bakım hemşireleri oluşturmaktadır. (n=62)	Hemşirelerin web tabanlı eğitim sonrasında, sedasyon yönetimine yönelik bilgi ve uygulamalarında anlamlı düzeyde artış olduğu belirlenmiştir.
Doktora / 2020/ Hatice CEYLAN / Hemşirelik	Periton diyalizi uygulanan hastalarda Öz-bakım Eksikliği Kuramına temellendirilmiş web tabanlı eğitimin öz-bakım gücüne, öz-yeterliliğe ve algılanan sosyal destek üzerine etkisinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.	Araştırma deneysel tiptedir. Örneklemi periton diyalizi uygulanan hastalar oluşturmaktadır. Girişim grubu (n=33) ve kontrol grubu (n=33)	Web tabanlı eğitim sonrası girişim grubu hastalarında kontrol grubuna göre öz-bakım gücü, öz-yeterlilik ve algılanan sosyal desteğin uygulama sonrası arttığı görülmüştür. Öz-bakım eksikliği kuramına temellendirilmiş web tabanlı eğitimin periton diyalizi uygulanan hastalarda öz-bakım gücünü, öz-yeterliliği ve algılanan sosyal desteği arttırdığı ve öz-bakım gücü arttıkça öz-yeterlilik ve algılanan sosyal desteğin olumlu bir şekilde etkilendiği saptanmıştır.
Doktora / 2020/ Sidar GÜL /Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği	Ortopedik engelli kadınlara verilen web tabanlı genital hijyen eğitiminin öz bakım gücüne ve genital hijyen davranışlarına etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma randomize kontrollü çalışma tipindedir. Örneklemi ortopedik engelli kadınlar oluşturmaktadır. Deneysel grubu (n=31) ve kontrol grubu (n=31)	Deneysel ve kontrol grubundaki engelli kadınların öz bakım gücü ve genital hijyen davranışları puanları arasındaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu bulunmuştur. Ortopedik engelli kadınlara verilen web tabanlı genital hijyen eğitiminin öz bakım gücünü arttırmada ve genital hijyen davranışlarını desteklemede etkili bir inovatif hemşirelik uygulaması olduğu saptanmıştır.
Doktora / 2021/ Hanifi DÜLGER /Hemşirelik	Adölesan dönemde sağlık okuryazarlığı temelli web tabanlı eğitim programının beslenme ve egzersiz davranışlarına etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma randomize kontrollü çalışma tipindedir. Örneklemi adölesanlar oluşturmaktadır. Müdahale grubu (n=42) ve kontrol grubu (n=72)	Sağlık okuryazarlığı temelli web tabanlı uygulanan eğitim programının adölesanların sağlık okuryazarlığı düzeylerini yükselttiği ve beslenme davranışlarını geliştirdiği, ancak egzersiz davranışlarını yeterli düzeyde etkilemediği sonucuna varılmıştır.
Doktora/ 2021/ Metin YILDIZ/ Halk Sağlığı Hemşireliği	Ofis çalışanlarına verilen web tabanlı ve yüz yüze eğitimin obeziteye yönelik sağlık inançlarına ve fiziksel aktivite düzeylerine etkisinin değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.	Araştırma randomize kontrollü çalışma tipindedir. Örneklemi ofis çalışanları oluşturmaktadır. Web tabanlı eğitim grubu (n=30), yüzyüze eğitim grubu (n=30) ve kontrol grubu (n=30)	Bireylere verilen web tabanlı ve yüz yüze eğitimin Obezite Sağlık İnanç Modeli bileşenlerine ve fiziksel aktivite düzeyleri üzerinde pozitif yönde etkisi olduğu belirlenmiştir; fakat iki eğitim yöntemi arasında istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir farklılık bulunmamıştır.
Doktora / 2021/ Semiha ALKAN KAYHAN / Hemşirelik	Koroner arter hastalarında web tabanlı kardiyak rehabilitasyon desteğinin sağlıklı yaşam biçimi davranışları, ilaç uyumu ve yaşam kalitesi üzerindeki etkisini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma randomize kontrollü çalışma tiptedir. Örneklemi koroner arter hastaları oluşturmaktadır. Deneysel grubu (n=35) ve kontrol grubu (n=35)	Web tabanlı kardiyak rehabilitasyon desteğinin, koroner arter hastalarında sağlıklı yaşam biçimi davranışları, fiziksel aktivite ve yaşam kalitesini artırma ve sigarayı bırakmada etkili bir yöntem olduğu belirlenmiştir.
Doktora/ 2021/ Güneş ÇEVİK AKKUŞ/ Hemşirelik	Yumuşak kontakt lens kullanmaya başlayan bireylere verilen web tabanlı eğitimin kontakt lense uyumu ve görme işlevine etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma deneysel tiptedir. Yumuşak kontakt lens kullanan bireyler Girişim grubu (n=40) ve kontrol grubu (n=40)	Web tabanlı eğitimin bireylerin kontakt lens kullanımına uyumu ve görme işlevine olumlu etkisi olduğu görülmüştür.
Doktora / 2021/ Zeynep ÜNVER / Hemşirelik Esasları	Koroner arter hastalarında Transteoretik Model (TTM)'e dayalı web tabanlı eğitimin egzersiz davranışını kazandırmaya etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma ön test son test karşılaştırmalı yarı deneysel tiptedir. Örneklemi koroner arter hastaları oluşturmaktadır. Deneysel grubu (n=57) ve kontrol grubu (n=57)	Deneysel grubuna verilen web tabanlı egzersiz eğitimi sonrasında hastaların egzersiz değişim aşamalarında, TTM ölçekleri toplam puan ortalamalarında artış olduğu, TTM ölçekleri alt boyutlarında yarar algısında artış ve zarar algısında düşüş gerçekleştiği saptanmıştır.

Çizelge 3.6. İncelenen doktora tezlerinin yılı, yazar, anabilim dalı, yöntem ve sonuçlarına göre dağılımı**Table 3.6.** Distribution of Doctoral Theses Examined by Year, Author, Department, Method and Results

Tez türü/ yılı/ yazar/ Anabilim dalı	Amaç	Yöntem*	Sonuç
Doktora / 2021/ Dilek ULUDAŞDEMİR / Hemşirelik	Pender'in Sağlığı Geliştirme Modeli'ne Temellendirilmiş Web Tabanlı Siber Zorbalık Eğitimi (SGM-SZFE) ile siber zorba adölesan ve ebeveynlerinde farkındalık oluşturmak amacıyla yapılmıştır.	Araştırma deneysel tiptedir. Örneklemi adölesan ve ebeveynleri oluşturmaktadır. Müdahale grubu (n=33) ve kontrol grubu (n=31)	SGM'ye temellendirilmiş web tabanlı siber zorbalık eğitim programının etkili olduğu, bireylerde farkındalığın oluştuğu belirlenmiştir.
Doktora/ 2021/ Nuran Nur AYPAR AKBAĞ / Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği	Araştırma iki aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşamanın amacı "Sağlık Yönetiminde Öz Yeterlilik Ölçeği (Self Rated Abilities For Health Practices Scale (SRAHP))" nin Türkçe geçerlik ve güvenilirliğini saptamaktır. İkinci aşama olan deneysel kısmın amacı ise Pender'in Sağlığı Geliştirme Modeline temellendirilmiş web tabanlı Gestasyonel Diabetes Mellitus (GDM) eğitiminin sağlığı yönetebilme öz yeterliliği ve maternal, fetal ve neonatal sonuçlar üzerine olan etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma metodolojik ve randomize kontrollü çalışma tipindedir. Örneklemi ilk kez GDM tanısı alan gebeler oluşturmaktadır. Girişim grubu (n=31) ve kontrol grubu (n=34)	Web tabanlı GDM eğitiminin gebelerin öz yeterliliğini anlamlı şekilde artırdığı, ancak maternal, fetal ve neonatal komplikasyon sonuçlarını etkilemediği bulunmuştur.
Doktora / 2022/ Semra YILMAZ / Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği	Gebelikte web tabanlı Transteoretik Model'e göre verilen sigara bırakma müdahalesinin doğum sonu sigara relapsına etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma ön test son test karşılaştırmalı deneysel tiptedir. Örneklemi gebe kadınlar oluşturmaktadır. Deneysel grubu (n=34) ve kontrol grubu (n=36)	Kadınlara gebelikte web tabanlı Transteoretik Model'e göre verilen sigara bırakma müdahalesinin doğum sonu sigara relapsını azalttığı tespit edilmiştir.
Doktora / 2022/ Nihal DOLANBAY / Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği	Karaciğer nakli olan hastalara verilen web tabanlı eğitimin immünoşüpresif ilaçlara bağlı oluşan rahatsızlıklara ve ilaç uyumuna etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma randomize kontrollü çalışma tipindedir. Örneklemi karaciğer nakli olan hastalar oluşturmaktadır. Deneysel grubu (n=45) ve kontrol grubu (n=45)	Deneysel grubunun, kontrol grubuna göre semptom oluşma ve rahatsızlık puanlarında anlamlı düzeyde azalma olduğu ve immünoşüpresif ilaç kullanımına uyumunda anlamlı düzeyde artma olduğu bulunmuştur. Web tabanlı eğitimin immünoşüpresif ilaçlara bağlı oluşan semptomlar ve bu semptomlardan duyulan rahatsızlığı azalttığı ve hastaların immünoşüpresif ilaçlara uyumlarını artırdığı belirlenmiştir.
Doktora / 2022/ Birnur YEŞİLDAĞ / Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği	Sağlık İnanç Modeli'ne dayalı geliştirilen ve motivasyonel görüşme ile desteklenen web tabanlı doğum eylemine hazırlık programının primigravida kadınlarda doğum korkusu, doğum öz yeterliliği ve doğum süreci üzerine etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma randomize kontrollü çalışma tipindedir. Örneklemi primigravida kadınlar oluşturmaktadır. Deneysel grubu (n=37) ve kontrol grubu (n=36)	Sağlık İnanç Modeli'ne dayalı geliştirilen ve motivasyonel görüşme ile desteklenen web tabanlı doğum eylemine hazırlık programının primigravida kadınlarda doğum korkusunu azalttığı, doğum öz yeterliliğini artırdığı ve doğum sürecini olumlu etkilediği belirlenmiştir.
Doktora / 2022/ Ezgi YILDIZ / Hemşirelik	Sağlığı Geliştirme Modeli'ne dayalı web tabanlı interaktif hemşire destek programının bariatrik cerrahi sonrası kilo alan bireylerde sağlıklı yaşam davranışları ve öz yeterlilik üzerine etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma karma yöntem (Nitel ve randomize kontrollü çalışma) tipindedir. Örneklemi bariatrik cerrahi sonrası kilo alan bireyler oluşturmaktadır. Müdahale grubu (n=31) ve kontrol grubu (n=31)	Sağlığı Geliştirme Modeli'ne dayalı web tabanlı interaktif hemşire destek programının bariatrik cerrahi sonrası kilo alan bireylerde uygulanabilir olduğu, bireylerin sağlıklı yaşam davranışlarına, yeme davranışlarına ve genel öz yeterliliklerine olumlu katkı sağladığı belirlenmiştir.
Doktora / 2022/ Büşra YILMAZ / Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği	Pre-eklampsili gebelerde Sağlığı Geliştirme Modeli'ne temellendirilmiş web tabanlı destek programının anne bebek sağlığına etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma randomize kontrollü çalışma tipindedir. Örneklemi preeklampsili gebeler oluşturmaktadır. Web destek grubu (n=41) ve kontrol grubu (n=41)	Sağlığı Geliştirme Modeli'ne temellendirilmiş web tabanlı destek programı pre-eklampsili gebelerin sağlıklı yaşam biçimi davranışlarını geliştirmelerinde, öz-etkililik yeterlik durumlarının iyileştirilmesinde ve prenatal stres düzeylerinin azaltılmasında olumlu etki sağlarken, neonatal sonuçlara katkı sağlamadığı belirlenmiştir.

Çizelge 3.7. İncelenen doktora tezlerinin yılı, yazar, anabilim dalı, yöntem ve sonuçlarına göre dağılımı**Table 3.7.** Distribution of Doctoral Theses Examined by Year, Author, Department, Method and Results

Tez türü/ yılı/ yazar/ Anabilim dalı	Amaç	Yöntem*	Sonuç
Doktora / 2023/ Merve AZAK / Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği	Çalışmanın ilk aşamasında Okul Öncesi Çocuklarda Beslenme Tarama Aracının (OBTA) geçerlik-güvenirliliği, ikinci aşamasında ise çocukların riskli beslenme durumu belirlenerek, ailelerine verilecek web tabanlı eğitimin çocuğun riskli beslenme durumuna etkisini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma tek gruplu yarı deneysel tiptedir. Örneklemi okul öncesi çocukların ebeveynleri oluşturmaktadır. (n=156)	Riskli beslenme durumu olan çocukların ebeveynlerine verilen web tabanlı eğitimin, çocukların riskli beslenme durumunda azalma sağladığı ve eğitimin uzun vadede etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Doktora /2023/ Yakup SARPAĞI/ Halk Sağlığı Hemşireliği	Sağlık İnanç Modeli'ne göre hazırlanmış web tabanlı diyabetik ayak bakım eğitiminin, Tip 2 diyabetli bireylerin ayak bakımı bilgi düzeylerine, ayak bakım davranışlarına ve öz etkililiklerine etkisinin değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.	Araştırma randomize kontrollü çalışma tipindedir. Örneklemi Tip 2 diyabetli bireyler oluşturmaktadır. Deney grubu (n=71) ve kontrol grubu (n=71)	Sağlık İnanç Modeli ile hazırlanmış web tabanlı diyabetik ayak bakım eğitimi diyabetli bireylerin diyabetik ayağa ilişkin bilgi, ayak bakım davranışlarında ve öz etkililiklerinde olumlu yönde bir değişikliğe neden olmuştur.
Doktora /2023/ Nurcan ÇELİK/ Hemşirelik	Bir eğitim ve araştırma hastanesine yeni başlayan hemşirelere, web tabanlı oryantasyon eğitimi uygulanarak, eğitim sonrası hemşirelerin hemşirelikle ilgili becerilerinin ve eğitim öncesi ve eğitim sonrası çalışma ortamı algılarının değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.	Araştırma tek gruplu yarı deneysel tiptedir. Örneklemi hemşireler oluşturmaktadır. (n=38)	Hemşireler tarafından web tabanlı oryantasyon eğitiminin oryantasyon ve beceri açısından olumlu bulunduğu, fakat çalışma ortamı algısında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı saptanmıştır.
Doktora /2023/ Nur Sema KAYNAR/ Halk Sağlığı Hemşireliği	Toplumda yaşayan 65 yaş ve üstü yaşlılara uygulanan Web Tabanlı Düşme Önleme Programının (Web-DÖP) düşme, düşme riski ve düşme korkusu üzerine etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma randomize kontrollü çalışma tipindedir. Örneklemi 65 yaş ve üstü yaşlılar oluşturmaktadır. Deney grubu (n=36) ve kontrol grubu (n=36)	Toplumda yaşayan yaşlılara yönelik uygulanan Web-DÖP'ün, yaşlıların düşme riskini ve düşme korkusunu azaltmada ve düşmeye karşı güvenli davranışlarını iyileştirmede etkili olduğu belirlenmiştir.
Doktora /2023/ Ebru İNAN/ KIRMIZIGÜL/ Hemşirelik	Evlilik öncesi çiftlere verilen web tabanlı evliliğe hazırlık eğitiminin etkinliğinin değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.	Araştırma randomize kontrollü çalışma tipindedir. Örneklemi nişanlı çiftler oluşturmaktadır. Deney grubu (n=30 çift) ve kontrol grubu (n=30 çift)	Evlilik öncesi verilen evliliğe hazırlık eğitiminin çiftlerin cinsel sağlık üreme sağlığı konularında bilgi durumu, evlilik uyumu, cinsel doyum ve cinsel öz yeterliklerini artırmada önemli olduğu sonucuna varılmıştır.
Doktora /2023/ Meryem OTU/ Hemşirelik	Web Destekli İnteraktif Hemşirelik Programı'nın (WDİHP) fibromiyalji hastalarında hastalık algısına, ağrıyla başa çıkma ve hastalık şiddetine etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma karma yöntem çalışma (nitel ve randomize kontrollü çalışma) tipindedir. Örneklemi fibromiyalji hastaları oluşturmaktadır. Deney grubu (n=35) ve kontrol grubu (n=35)	Fibromiyalji hastalarının Öz-Düzenleme Modeli ile hazırlanmış web destekli interaktif hemşirelik programı ile kısa vadede hastalık algılarında, ağrıyla baş etmelerinde ve hastalık şiddetinde olumlu değişimler elde edilmiştir.
Doktora /2023/ Şeyda KAZANÇ/ Hemşirelik	Mastektomi sonrası web destekli interaktif hemşirelik programının Öz Düzenleme Modeli'ne göre beden değeri, bakım bağımlılığı ve hastalığa psikososyal uyum- öz bildirim düzeyleri üzerine etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma karma yöntem çalışma (nitel ve randomize kontrollü çalışma) tipindedir. Örneklemi mastektomi olan kadınlar oluşturmaktadır. Deney grubu (n=34) ve kontrol grubu (n=33)	Öz Düzenleme Modeli'ne dayalı web tabanlı interaktif hemşire destek programının mastektomi olan hastalara uygulanabilir olduğu, hastaların beden değeri, bakım bağımlılığı ve hastalığa psikososyal uyumuna olumlu katkı sağladığı belirlenmiştir.
Doktora/ 2023/ Ayyüce Tuba KOÇAK/ Hemşirelik	Multiple Skleroz (MS) yönetiminde hemşire liderliğinde öz düzenlemeyi destekleyen interaktif web tabanlı programın (Yönetebilirim) geliştirilmesi ve geliştirilen programın öz yönetim, yorgunluk ve kaygıya olan etkisini inceleme amacıyla yapılmıştır.	Araştırma randomize kontrollü çalışma tipindedir. Örneklemi MS tanılı bireyler oluşturmaktadır. Müdahale grubu (n=38), kontrol grubu (n=38)	Müdahale grubunda uygulamadan sonra, yorgunluk şiddeti, durumluluk ve süreklilik kaygı düzeyinde ise anlamlı bir değişim olmamıştır fakat öz yönetim puanının anlamlı olarak arttığı belirlenmiştir. MS yönetiminde hemşire liderliğinde öz düzenlemeyi destekleyen interaktif web tabanlı programın MS'li bireylerin öz yönetimlerini iyileştiren uygulanabilir bir program olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 3.8. İncelenen doktora tezlerinin yılı, yazar, anabilim dalı, yöntem ve sonuçlarına göre dağılımı**Table 3.8.** Distribution of Doctoral Theses Examined by Year, Author, Department, Method and Results

Tez türü/ yılı/ yazar/ Anabilim dalı	Amaç	Yöntem*	Sonuç
Doktora/ 2023/ Nezahat ÜNALDI/ Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği	Konjenital kalp hastalığı (KKH) olan bebeklerin annelerine verilen web tabanlı eğitimin annelerin yaşam kalitesi ve öz yeterlilik düzeyine etkisinin değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.	Araştırma randomize kontrollü yarı deneysel tipindedir. Örneklemi KKH olan bebek anneleri oluşturmaktadır. Müdahale grubu (n=30), kontrol grubu (n=30)	KKH olan bebeklerin annelerine yönelik geliştirilen web tabanlı eğitim programının annelerin yaşam kalitesi ve öz yeterlilik düzeyini artırdığı bulunmuştur.
Doktora/ 2023/ Hakan ORAKCI/ Halk Sağlığı Hemşireliği	İşitme engelli adölesanlarda olumlu sağlık davranışlarının kazandırılmasını hedefleyen Web Tabanlı Adölesan Sağlığını Geliştirme (ASGE-FABES) Programının beslenme, fiziksel aktivite, stres yönetimi ve ruh sağlığı üzerine etkisini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.	Araştırma randomize kontrollü çalışma tipindedir. Örneklemi işitme engelli adölesanlar oluşturmaktadır. Deney grubu (n=36), kontrol grubu (n=36)	Web tabanlı ASGE-FABES programının işitme engelli adölesanlarda fiziksel aktivite, beslenme ve stres yönetimi ile ilgili davranış geliştirmede etkili olduğu saptandı.

*Araştırmanın tipi, örneklem grubu ve sayısı

Sistemik incelemeye dahil edilen lisansüstü tezlerin web tabanlı eğitim bölümü araştırma tasarımları açısından incelendiğinde, büyük bir çoğunluğunun randomize kontrollü çalışma tipinde yapılan araştırmalar (%44,7) olduğu saptanmıştır. randomize kontrollü araştırmaları yarı deneysel (%34,2), deneysel (%18,4) ve tanımlayıcı (%1,3) ve metodolojik (%1,3) tip çalışmalar takip etmektedir. Birinci kanıt düzeyi olarak görülen sistemik derleme ve meta-analizler için de temel kaynak oluşturan randomize kontrollü çalışmalar ikinci kanıt düzeyi olarak kabul edilmektedir (Akin ve Koçoğlu, 2017; Cochrane, 2024). Bu bağlamda, hemşirelik girişimlerinin etkinliğini değerlendirmek üzere yapılan randomize kontrollü çalışmaların nedensel sonuçlar çıkarma olanağı sunması ve kanıta dayalı uygulamalara yönelik bakış açısının gelişmesine olanak sağlaması ile büyük önem arz eden çalışmalar olduğu söylenebilir.

Araştırma kapsamına alınan tezlere bakıldığında, kuram/ modele dayandırılarak yapılan web tabanlı/destekli hemşirelik çalışmalarının kısıtlı sayıda (n=17) olduğu saptanmıştır. Kuram/ modele dayandırılarak yapılan web tabanlı/destekli bu hemşirelik çalışmalarını incelendiğinde, tamamının doktora tezi olduğu belirlenmiştir. Şahin ve arkadaşlarının (2020) hemşirelikte model kullanılarak yapılan lisansüstü tezlerini incelediği sistemik derlemesinde de hemşirelik modellerinin çoğunlukla doktora tezlerinde kullanıldığı ifade edilmektedir. Bu durum literatür ile paralel şekilde, modele/kurama dayalı derslerin daha çok doktora eğitim düzeyinde verilmesi, model/kuramların soyut kavramlardan oluşması ve kullanımının zor olarak algılanması ve aynı zamanda hemşirelik bilimine özgü bilgi birikimi, felsefe ve anlayışların bu süreçte daha çok güçlenmesi ile açıklanabilir. Literatürde de hemşirelik eğitiminde, yönetiminde, araştırma ve uygulama alanlarında teori ve modellerin kullanımının giderek arttığı, bir sistemik ve yol haritası olarak kuram/modellerin hemşirelik bilimine önemli katkılar

sağladığı belirtilmektedir (Fawcett, 2005; Göçmen Baykara ve ark., 2019).

Çalışmamızda incelediğimiz kuram/ modele dayalı web tabanlı/destekli hemşirelik çalışmalarında kullanılan modellerin, sırasıyla Sağlığı Geliştirme Modeli (n=5), Sağlık İnanç Modeli (n=4), Transteoretik Model (n=2), Roy Adaptasyon Modeli (n=2), Orem Öz Bakım Eksikliği Modeli (n=2), Öz Düzenleme Modeli (n=2), Watson Bakım Modeli (n=1) olduğu saptanmış ve yıllar içinde de tezlerde model kullanımının giderek arttığı belirlenmiştir. Ekim ve arkadaşlarının 2000-2011 yılları arasında teori temelli araştırmaları inceledikleri çalışmalarında da benzer şekilde hemşirelik çalışmalarında en sık kullanılan modellerin sırasıyla Orem Öz Bakım Eksikliği Teorisi ve Pender'in Sağlığı Geliştirme Modeli olduğu bildirilmiştir (Ekim ve ark., 2012). Şahin ve arkadaşlarının (2020) Türkiye'de hemşirelik alanında yürütülen lisansüstü tezlerde kullanılan modelleri incelediği derleme çalışmalarında ise, en yüksek oranda Roy Adaptasyon Modeli'nin kullanıldığı ifade edilmiştir. Bu bağlamda çalışma bulgularımız ve ilgili literatür sonuçları doğrultusunda, model/kurama dayalı web tabanlı hemşirelik eğitim ve destek programlarının hemşirelik uygulamalarına entegre edilmesi ile birlikte hemşirelik biliminin güçlendiği ve diğer sağlık disiplinleri içinde hak ettiği yeri almakta emin adımlarla ilerlediği söylenebilir. Bununla birlikte, kuram/modele dayalı web tabanlı/destekli hemşirelik çalışmalarının sayıca az olmasının nedeninin kuram ve modellerin web tabanlı/destekli formata entegre edilerek sunulmasının zorluğundan kaynaklanabileceği düşünülebilir.

Çalışmamız kapsamında incelenen tez sonuçlarına bakıldığında, web tabanlı/ destekli hemşirelik uygulamalarının büyük oranda etkili olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar, gelişen internet ve bilişim teknolojileri ile birlikte birey-hemşire arasındaki iletişimin güçlenerek sürdürülebilmesi, hemşirelerin aynı anda birçok kişi için ulaşılabilir olması, eğitim ve profesyonel desteğin zaman ve mekandan bağımsız

olarak verilebilmesi bilgilerin farklı şekillerde bireyselleştirilerek gereksinimlere özgü sunulabilmesi ile ilişkilendirilebilir.

Sonuç

Hemşirelik araştırmalarının önemli ilgi alanlarından biri olan web tabanlı/ destekli hemşirelik uygulamalarına yönelik lisansüstü tezlerini sistematik olarak incelediğimiz çalışmamızdan elde edilen bulgular doğrultusunda web tabanlı/ destekli hemşirelik uygulamalarının hedeflenen bakım sonuçlarına ulaşmada önemli düzeyde etkili olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte özellikle son beş yılda Türkiye’de web tabanlı ve bir model ya da kurama dayalı olarak yürütülen sistematik eğitim ve profesyonel destek programları kapsamındaki lisansüstü tezlerin sayısındaki artış dünya hemşireliğinde olduğu gibi ülkemizde de hemşirelik bilimi ve uygulamalarında önemli gelişmelerin yaşandığını göstermektedir. Bu kapsamda incelenen tezlerde farklı popülasyonlarda ve farklı programlar ile çalışmalara devam edilmesi önerilmektedir. Ayrıca incelenen tezlerin önerileri doğrultusunda web tabanlı hemşirelik eğitimi ve destek programların oluşturulması ve yaygınlaştırılması için gerekli internet ve bilişim teknolojilerinin sağlanmasında ülke düzeyinde sağlık politikaları ve uygulamalarına gereksinim olduğu söylenebilir.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Bu makale ile ilgili olarak yazarların makalede sunulan veriler ve/veya makalenin konusu ile ilgili olarak herhangi bir kişi ya da kuruluş ile çıkar ilişkisi yoktur.

Kaynaklar

- Akın, B., & Koçoğlu, D. (2017). Randomize kontrollü deneyler, Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 4(1), 73-92
- Avcı, A., & Gün, M. (2021). Web tabanlı eğitimin kardiyovasküler hastalıkların yönetimine etkisi. Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi, 5(2), 389-403. <https://doi.org/10.46237/amusbfd.799106>
- Avşar, G., & Kaşıkçı, M. (2009). Ülkemizde hasta eğitiminin durumu. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 12(3), 67-73
- Bölüktaş, R.P., & Özer, Z., Yıldırım, D. (2019). Web tabanlı eğitimin sağlık alanında kullanılabilirliği. Uluslararası Yönetim ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 6(11), 197-207.
- Chatterjee, A., Prinz, A., Gerdes, M., & Martinez, S. (2021). Digital interventions on healthy lifestyle management: Systematic review. J Med Internet Res, 23(11), e26931. <https://doi.org/10.2196/26931>.
- Crawford, T., Roger, P., & Candlin, S. (2018). Supporting patient education using schema theory: A discourse analysis. Colegian, 25(5), 501-507 <https://doi.org/10.1016/j.colegn.2017.12.004>
- Cochrane Consumer Network. (2024). Cochrane and systematic reviews. <https://consumers.cochrane.org/cochrane-and-systematic-reviews>. Erişim 31.03.2024
- Çapık, C. (2010). Web destekli eğitim ve danışmanlığın prostat kanseri taramalarına ilişkin sağlık inancı, bilgi düzeyi ve taramalara katılmaya etkisi. (Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi)
- Demir, Y., & Gözüm, S. (2011). Sağlık eğitiminde yeni yönelimler; web destekli sağlık eğitimi. DEUHYO ED, 4(4), 196-203
- Ekim, A., Manav, G., & Ocakçı, A.F. (2012). Ülkemizde teori temelli hemşirelik araştırmaları: Bir gözden geçirme, Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 5(4), 157-161.
- Fawcett, J. (2005). Contemporary nursing knowledge analysis and evolution of nursing models and theories. 2th ed. Philadelphia: Fa Davis Company.
- Fiş Erümit, S. (2013). Web tabanlı uzaktan eğitimde biyoloji dersi için ders materyali tasarımı: Kriterler, uygulama ve değerlendirme. Öğretim Teknolojileri ve Öğretmen Eğitimi Dergisi, 2(1), 83-111.
- Göçmen Baykara, Z., Çalışkan, N., Öztürk, D., & Karadağ, A. (2019). Hemşirelikte teori ve model kullanımı: Nitel bir çalışma. Çukurova Med J, 44, 281-289. <https://doi.org/10.17826/cumj.562393>
- İnci, F.H., & Serçekuş P. (2015). Anne sütü ve emzirme ile ilgili web tabanlı eğitim materyallerinin değerlendirilmesi. Pamukkale Tıp Dergisi, 8(1), 45-50. <https://doi.org/10.5505/ptd.2015.83713>
- Jotterand, F., Amodio, A., & Elger B.S. (2016). Patient education as empowerment and self-rebiasing. Med Health Care and Philosophy, 19(4), 553-561. <https://doi.org/10.1007/s11019-016-9702-9>.
- Kaya, H. (2014). Hasta eğitimi. Hemşirelik Esasları: Hemşirelik Bilim ve Sanatı [içinde:] Atabek Aştı T, Karadağ A. (ed.) Akademi Basın ve Yayıncılık, İstanbul, Türkiye, 235-244.
- Kirimlioğlu, N. (2018). "Patient education and its importance in terms of patient safety." International Journal of Research - Granthaalayah, 6(12), 109-120. <https://doi.org/https://doi.org/10.29121/granthaalayah.v6.i12.2018.1090>
- Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği (2016) Resmî Gazete Tarihi: 20.04.2016 Resmî Gazete Sayısı: 29690, (Erişim Tarihi:02.02.2023), <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=21510&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>
- Şahan, S., & Yıldız, A. (2020). Hemşirelik hizmetlerinde kullanılan yenilikçi ürünler ve yaklaşımlar. Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi, 3(7), 450-457. <https://doi.org/10.5222/SHYD.2020.67044>
- Şahin, G, Buldak, C.İ., Kaya, V., Güvenç, G, & İyigün E. (2020). Türkiye’de hemşirelikte model kullanılarak yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi: Sistematik derleme. HEAD, 17(2), 170-179. <https://doi.org/10.5222/HEAD.2020.60320>
- Şenyuva, E., & Taşocak, G. (2007). Hemşirelerin hasta eğitimi etkinlikleri ve hasta eğitim süreci İ.U.F.N. Hem. Derg, 15(59), 100-106.
- Özer, C., Şahin, M., Dağdeviren, N., & Zekeriya, A. (2002). Birinci basamakta hasta eğitimi, STED, 11(1), 11-14.
- Öztürk, H., Çilingir, D., & Hintistan, S. (2011). Hastaların dahiliye ve cerrahi kliniklerinde hemşirelerin yaptığı hasta eğitimlerini değerlendirmesi, DEUHYO ED, 4(4), 153-158.
- Ulupınar, S. (2016). Bakımda hasta eğitiminin önemi. Sağlıkla Hemşirelik Dergisi, 37-39.
- Ünsal Avdal, E. (2010). Web tabanlı verilen diyabet eğitiminin bakım sonuçlarına etkisi randomize kontrollü çalışma. (Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi)